

150. La festa de les matances (Eivissa)

Informador: Enric Mayans i Tur

Edat: 57 anys

Transcriptors: J. Veny, L. Pons

Enquestador: Marià Torres

Data: octubre 1993

150

La festa de les matances

(Eivissa)

əj, a un ,altrə rək'ort | kə m əɣrəðər,iə d,i'lu | kə k əz ð ək,eɫ^z rək'ors | kə w
t'ens | kəm 'ə: əmb əɲur'ansə | kə s'on || sə^r mət'ansəs | əz ð,iəz ðə sə^r
mət'ansəs | (...) ja d d,i:k kə z ðə k,azə tən,iən sə f'iŋkə | ɟ'untə: | 'əmbə | əmb
,unə ɟərm'anə i m sə məm,a j unə ɟərm'anə | i: 'ə:s | i ,erə ɫ,i on əj a k'amsə |
əv,uj ə a k'amsə | i p'ar' | də x'esa | i rək'ort ə: | kə kwəŋ vən'iə z d,iə ðə səz
mət'ansəs | pər j'ə ,er unə f'estə | əɫ,ɔ si k u rək,ort k'om | əz d'iə kə (...) | um
pər,əj ðə d,iəz əβ,ans kə muz v,iən d,it kə j v,iə mət'ansəs | jə ja n,avə
lburut'at | sats? | i rək,or k ərib'avən | i əst,avən sukur'an əs p'ork | ə?: | k,azi
s,empərə riβ,avəm kwan ja v,iəm m,ort əs p'ork | ə s'iɣə | ja: | ən ə ən əz
mum,en ək,eɫ ja no 'erəm | no ,erəm n,altruz əŋk'arə | p'ərɔ ɫəv,ɔ rək,or kə
ɣəf,avən əŋ ɟ'ons | i: | i sukur'avən ,əs | sukur,avən əs p'orks | i ɫəv,ɔ rək'or
tot ,əs: | əs prus'ez də | də wβr,i'lluz i mət'a | v'ajə də | də ðəskwərtis'a'lus | i
k,om əɫ,i muz əɟunt'avəm | ,əntərə s f,i:z dəz məɟur'al | əz m,ew^s kuz'ins | i
pwez ,erəm lu m'enus ə: | s,et ə v,iujt ə n,ow ə ð,ew b'ofus | pwez j,a pəts
pəns'a | f,əjəm sə ɣrəŋ xw'erɣə | ɟuɣ,avəm əɫ'i ə: əməɣ,a məɣ'a | pəs | pər
dəv,ɔrə s p'əs | pəs kur'als | pər s'erə | ə?: | ə s'iɣə k əz un rək,or' kə l rək'ort
əm m'oltə | əm m'oltə: | əɲur'ansə <1> bw'eno | əs f'əjə | ə: | əs t,az ðə sə
suβrəs'adə | ə?: | bw'eno | əj v'ia sə: | əs frəɟ'ia | əs frəɟ,iə sə s'aŋ^k | i əz
məŋɟ,avə sə s'aŋ | əs f'əjə əs | əs t,az ðə sə suβrəs'adə | sul,iə ðu ɟər'ət | i əz
məŋɟ,avə ɟər,ət ə s ,ɔrə ðiɣ'əm | k əv,uj puð,əm kunsidər,a z din'a | p'ərəkə |
kəm ɫəv,ɔ s f,əjə t'ot | ə m'a | i ,erəŋ kw,atrə p'or^{ks} | pw,ez ə s 'ɔrə ð,ə: | də
sup,a s pəð di k'erə | normalm,en kwan s ,a kəβ,at t'ot | i kw,an s əkəβ,avə
t'ot | pwez iɣw,al erən lə s,et ə ləz vu,j də lə t'arðə | ə s'iɣi kə: | ɫəv,ɔ lu kə
f,əjəz ,erə un din,asup'a | ə?: | ə b'ase | mun rək,or kə f,əjəŋ 'uns | plət'asuz də
| əmb uns trus,asuz ðə suβrəs,adə j butif,arə | bw'enu | əɫə 'erə | sə n ən,avə
k,azi mitf p'ork | ə?: | p,ərəkə k,eɫəz mət,ansəz 'erən | kla | n,altruz 'erem: |
d,os fəm'iliəs | əz məɟur,al k ,er un ,altrə fəm'ili^ə | ɫəv,ɔ vən'iən | əz mətəns'e
| i səz mətəns,erəz əks,etrə ks'etrə | kə təmb'e | d,u'ən sə s,evə fəm'ili^ə |
iɣw,al nu^r rəun,i'm vintisiŋk ə tr'əntə ,ɛ? <2> bw'eno | əs f,əjə s ər'əs | s ər,əz

<1> Enquestador: «I llavò hi havia dinar o sopar?».

<2> Enquestador: «I el menú, el menjar, què era? Per sopar, què es menjava?».

150

La festa de les matances

(Eivissa)

Hei* ha un altre record que m'agradaria dir-lo que ... que és d'aquells records
que ho tens com a ... amb enyorança, que són ses matances, es dies de ses matances
... Ja et dic que es de casa tenien sa finca junta amb ... amb una germana i amb sa
mamà i una germana, i es ... i era allí on hei* ha Campsa,¹ avui hei* ha Campsa, i
part de Gesa.¹ I record* ee que, quan venia es dia de ses matances, per jo era una
festa; allò sí que ho record* com es dia que ... un parei* de dies abans que mos*
vien* dit que hi via* matances, jo ja anava alborotat,* saps?, i record* que arribaven
i estaven socarrant es porc, eh?; casi* sempre arribàvem quan ja havien mort es
porc, o siga,* ja en e... en es moment aquell ja no érem ... no érem naltros* encara,
però llavò* record* que agafaven amb joncs i ... i socarraven es ... socarraven es
porcs i llavò* record* tot es ... es procés de ... d'obrir-los i matar, vaia,* de ... de
desquartissar-los;* i, com allí mos* ajuntàvem, entre es fiis* des majoral, es meus
cosins i ..., pues* érem lo* menos* ee set o vuit o nou o deu boixos,* pues* ja pots
pensar: fèiem sa gran huerga,* jugàvem allí a ... a amagar-amagar* pes ... per devo-
ra es paiers,* pes corrals, per s'era, eh?, o siga,* que és un record que el record*
amb molta ... amb molta enyorança.

Bueno.* Es feia eee es tast de sa sobressada, eh?; bueno,* hei* via sa ... es fregia
... es fregia sa sang i es menjava sa sang, es feia es ... es tast de sa sobressada, solia dur
gerret, i es menjava gerret a s'hora diguem que avui podem considerar es dinar, per-
què, com llavò* es feia tot a mà i eren quatre porcs, pues* a s'hora de ... des sopar es
pot dir que era normalment quan s'ha acabat tot; i, quan s'acabava tot, pues* igual*
eren les set o les vuit de la tarda, o sigui, que llavò* lo* que feies era un dinar-sopar,
eh?, a base ... me'n record* que feien uns platassos de ... amb uns trossassos de so-
brassada i botifarra, bueno,* allò era ... se n'anava casi* mig porc, eh?, perquè aque-
lles matances eren ... clar, naltros* érem dos* famílies, es majoral que era una altra fa-
mília, llavò* venien es matancer i ses matanceres, etcètera, etcètera, que també duien
sa seva família; igual* mos* reuníem vint-i-cinc o trenta, eh?

1. Campsa és una companyia estatal de petrolis i derivats i Gesa, una companyia elèctrica de les Balears.

ðə mət'ansəs | i ə sul,iə fe fr'itə | fr'itə ðə p'ɔrk <3> bw'eno | s ər,ɔz ðə mət'ansəs | i,ɔ l rək'ɔr' | pwez | ə: un ər,ɔz əm mʊŋz'ətəs | kə li də,jm n,altruz 'arə | i ja d d'ik | ə b,ase də m,ol də tr'ɔz də: | i v,iə ur'əə | i v,iə kər'asə | ə tr,ɔsuz ðə suβrəs,əd i βutif'arə | va'ə kə | kə pəs kolester'ol | ,erə βəst'an | ,erə bəst,am bɔ f'ɔ ə? | <4> sə fr'itə' bw'enu | ,unə kl,as'kə fr,itə ðə p'ɔrk | ə b'ase də' də' də f'edzə | əj v'iə | lɔm' sup'ɔs | pəβr'erə: 'pət'atə | <5> pʊr,t,avə pət'atə | s'i | <6> no no n'o' 'm pət'atə m pət'atə | v,ajə' rək,ɔr kə l m,enus əs kə mənʒ,avəm əl'i | 'erə | ,erə m pət'atə | <7> bw,eno j sul,iə vəri | ə: lu kə p,asə kə n,o w rək,ɔr m'asə f,ɔ' də də də kə | v,ez urə'ətəs | urə'ətəz n'o' no | bun'ɔls | bun,ɔl s'i

- <3> Enquestador: «I aquest arròs de matances, explica una mica».
- <4> Enquestador: «I la frita?».
- <5> Enquestador: «Portava patata?».
- <6> Enquestador: «Hi ha parts de l'illa que no hi posen patata».
- <7> Enquestador: «I de dolços?».

Bueno,* es feia s'arròs, s'arròs de matances i es solia fer frita,* frita* de porc.

Bueno,* s'arròs de matances, jo el record,* pues,* eee, un arròs amb mongetes, que li deim* naltros* ara, i ja et dic a base de molt de tros de ..., hi via* oreia,* hi via* carassa,* ee trossos de sobrassada i botifarra, vaia,* que ... que pes colesterol era bastant ... era bastant bo això, eh?

Sa frita,* bueno,* una clàssica frita* de porc a base de ... de ... de fetge, hei* via* llom, supòs,* pebrera,* patata.

Portava patata, sí.

No, no, no; amb patata, amb patata. Vaia,* record* que almenos* es que menjàvem allí era ... era amb patata.

Bueno,* hi solia haver-hi ... eee lo* que passa que no ho record* massa, això de ... de ... de que hi ves* oreietes;* oreietes,* no, no; bunyols, bunyols sí.